

Deklarácia práv dieťaťa

New York, 20. 11. 1959

Preambula

Pri vedomí toho, že ľud Spojených národov znovu vyhlásil v Charte svoju vieru v základné ľudské práva a v dôstojnosť a hodnotu ľudskej osobnosti a rozhodol sa podporovať sociálny pokrok a vyššiu životnú úroveň vo väčšej slobode,

že Organizácia spojených národov vyhlásila vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv,

že každý má všetky práva a slobody v nej stanovené bez akéhokoľvek rozlišovania podľa rasy, farby pleti, pohlavia, jazyka, náboženského, politického alebo iného zmýšľania, národnostného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia,

že dieťa pre svoju telesnú a duševnú nezrelosť potrebuje osobitné záruky, starostlivosť a osobitnú právnu ochranu pred narodením aj po ňom,

že potreba týchto osobitných záruk bola zakotvená v Ženevskej deklarácii práv dieťaťa z r. 1924 a uznaná vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv a v štatútoch medzinárodných odborných organizácií a iných medzinárodných organizácií, zaoberajúcich sa otázkami starostlivosti o deti,

že ľudstvo je povinné dať deťom to najlepšie, čo im môže dať,

Valné zhromaždenie vyhlasuje túto Deklaráciu práv dieťaťa, aby deti mohli prežiť šťastné detstvo, užívať práva a slobody tu uvedené k vlastnému prospechu i prospechu spoločnosti a vyzýva rodičov, mužov aj ženy a dobrovoľné organizácie, miestne úrady a vlády krajín, aby uznali tieto práva a snažili sa dosiahnuť ich dodržiavanie cestou zákonodarných a iných opatrení vykonávaných postupne s týmito zásadami:

Zásada 1

Dieťa požíva všetky práva zakotvené v tejto Deklarácii. Tieto práva má bez výnimky každé dieťa, bez rozlišovania alebo diskriminácie podľa rasy, farby pleti, pohlavia, jazyka, náboženstva, politického alebo iného zmýšľania, národnostného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo postavenie, či už jeho samého, alebo jeho rodiny.

Zásada 2

Dieťa požíva osobitnú ochranu. Zákon a iné opatrenia nech mu poskytujú príležitosť aj prostriedky k tomu, aby sa mohlo rozvíjať fyzicky, duševne, morálne, duchovne a sociálne zdravým spôsobom a v podmienkach slobody a dôstojnosti. Najvyšším meradlom zákonodarnej činnosti v tejto oblasti je záujem dieťaťa.

Zásada 3

Dieťa má od narodenia právo na meno a na štátnu príslušnosť.

Zásada 4

Dieťa požívať výhody sociálneho zabezpečenia. Je oprávnené vyrastať a rozvíjať sa v zdraví, preto sa jemu i jeho matke poskytuje osobitnú starostlivosť a ochrana vrátane primeranej starostlivosti v čase pred jeho narodením i po ňom. Dieťa má právo na primeranú výživu, bývanie, zotavenie a lekársku starostlivosť.

Zásada 5

Dieťaťu, ktoré je fyzicky, duševne alebo sociálne postihnuté, sa poskytuje osobitné zaobchádzanie, výchova a starostlivosť, ako to vyžaduje jeho zvláštne postavenie.

Zásada 6

Dieťa potrebuje k plnému a harmonickému vývoju svojej osobnosti lásku a porozumenie. Ak je to možné, má vyrastať v starostlivosti svojich rodičov, ktorí sú za ne zodpovední, a v ovzduší priazne, morálneho i materiálneho zabezpečenia; dieťa v útlom veku môže byť odlúčené od svojej matky len za výnimočných okolností. Spoločnosť aj úrady sú povinné poskytovať osobitnú starostlivosť deťom bez rodičov a deťom bez primeraných prostriedkov k životu. Finančná podpora štátu a iná pomoc deťom z početných rodín je žiaduca.

Zásada 7

Dieťa má nárok na vzdelanie, ktoré má byť bezplatné a povinné, aspoň v začiatkových stupňoch. Má mu byť poskytovaná výchova, ktorá pomáha zvýšiť jeho všeobecnú kultúrnu úroveň a umožní mu na základe rovnakých príležitostí rozvíjať jeho schopnosti, úsudok a zmysel pre morálnu a sociálnu zodpovednosť a stať sa tak platným členom spoločnosti. Najlepšie záujmy detí majú byť hlavnou zásadou tých, ktorí zodpovedajú za výchovu a vedenie dieťaťa.

Túto zodpovednosť nesú v prvom rade rodičia dieťaťa. Dieťa má mať plnú možnosť k hrám a zotaveniu, ktoré by mali mať rovnaké poslanie ako vzdelanie; spoločnosť a štátne úrady majú usilovať o to, aby dieťa mohlo tohto práva užívať.

Zásada 8

Dieťa bude za všetkých okolností medzi prvými, komu bude poskytnutá ochrana a pomoc.

Zásada 9

Dieťa má byť chránené pred všetkými formami nedbalosti, krutosti a vykorisťovania. Nesmie byť predmetom obchodu v žiadnej podobe. Dieťa nesmie byť prijaté do zamestnania pred dosiahnutím primeraného minimálneho veku; v žiadnom prípade mu nebude vnútené alebo dovolené vykonávať akékoľvek povolanie alebo zamestnanie, ktoré by mohlo škodiť jeho zdraviu alebo výchove, alebo by prekážalo jeho telesnému, duševnému alebo morálnemu vývoju.

Zásada 10

Dieťa musí byť chránené pred činmi, ktoré by mohli podporovať rasovú, náboženskú alebo akúkoľvek inú formu diskriminácie. Musí byť vychovávané v duchu porozumenia, znášanlivosti, priateľstva medzi národmi, mieru a všeobecného bratstva a v plnom vedomí, že svoju energiu a nadanie má venovať službe bližným.